

РЕШЕНИЕ

№ 184

Гр. София, 18 януари 2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховният касационен съд на Република България, Второ наказателно отделение, в открито съдебно заседание на девети декември, 2020 година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: БИЛЯНА ЧОЧЕВА
ЧЛЕНОВЕ: ТЕОДОРА СТАМБОЛОВА
ПЕТЯ КОЛЕВА

При участието на секретаря Рангелова
В присъствието на прокурора от ВКП Софийски
изслуша докладваното от съдия СТАМБОЛОВА К.Н.Д.903/20 г.
и за да се произнесе, взе предвид следното:

С присъда №9/04.02.20 г., постановена от ОС-Русе /РОС/ по Н.Д.27/20 г., подсъдимият П. М. С. е признат за виновен и осъден за извършено от него престъпление по чл.343,ал.1,б.В,пр.1 вр.чл.342,ал.1,т.3 НК и вр.чл.54 вр. чл.58 А НК му е наложено наказание лишаване от свобода за срок от три години, търпимо при първоначален общ режим. Той е лишен от право да управлява МПС за срок от 5 години-на основание чл.343 Г НК. С. е признат за невиновен по повдигнатото с обвинителния акт обвинение по чл.343, ал.3,пр.4 НК.

По протест на прокуратурата и по жалба на конституирания в хода на процеса частен обвинител и на подсъдимия, е образувано В.Н.Д.210/20 г. С присъда №130/03.08.20 г., постановена от АС-Велико Търново /ВтАС/,НО, гореспоменатият съдебен акт е отменен и вместо това С. е признат за виновен и осъден за извършено от него престъпление по чл.343,ал.3, пр.4,б.Б вр.ал.1 НК и вр.чл.58 А, ал.1 НК му е наложено наказание лишаване от свобода за срок от четири години, търпимо при първоначален общ режим, както и лишаване от правоуправление на МПС за срок от пет години.

Срещу тази присъда е постъпила жалба от подсъдимия чрез неговия служебен защитник, в която са релевирани касационните основания по чл.348,ал.1 НПК. Развитие на същите има и по приложеното по делото допълнение. Иска се оправдаване на касатора или изменение на атакуваната въззивна присъда с намаляване на наложените на подсъдимия наказания до минималния,предвиден в закона размер, както и да се приложи институтът на условното осъждане.

В съдебно заседание пред ВКС подсъдимият и неговият защитник поддържат жалбата и допълнението към нея с визираните в тях доводи.

Представителят на ВКП моли присъдата на ВТАС да бъде оставена в сила, а дори и да се пристъпи към намаляване на наложеното наказание лишаване от свобода, да не бъде прилагана нормата на чл.66 НК.

Частният обвинител и неговият повереник, редовно призовани, не се явяват. От същите и постъпило писмено становище, в което са отразени съображения в насока на законосъобразност и правилност на постановения съдебен акт.

Върховният касационен съд, Второ наказателно отделение, като взе предвид жалбата и допълнението и изведените в тях доводи и искания, като съобрази становищата на страните в съдебно заседание и след като сам се запозна с материалите по делото в рамките на компетенциите си по чл.347 и сл.НПК, намира за установено следното:

ПО ОПЛАКВАНИЯТА ПО чл.348,ал.1,т.1 и 2 НПК.

1/ Като най-важим сред заложените от защитата аргументи за незаконосъобразност на атакувания съдебен акт висшата съдебна инстанция по наказателни дела очертава възприемането от страна на въззивния съд на квалифициращото обстоятелство по чл.343,ал.3,пр.4 НК, възведено още в обвинителния акт- бягство от местопроизшествието, фактор, неприет от РОС. В подкрепа на тази претенция има обсъждане на доказателствен материал в третирания аспект, както са сторили и двете предходни инстанции, като се отдава предпочитание на преценката на РОС, доколкото тя ползва подсъдимия.

С оглед позицията си по изложеното същностно възражение, този съд дължи определени разяснения. За да го стори обаче, трябва да отбележи процедурното развитие на делото, рефлектиращо върху поведението на съдилищата и респективно върху претенциите на страните по постановените от тях съдебни актове. Както е видно от материалите по делото, пред първата инстанция е активиран редът по чл.371,т.2 и сл.НПК. Това означава, че подсъдимият е признал изцяло фактите, изложени в обстоятелствената част на обвинителния акт, съгласявайки се да не се събират доказателства за тях.

В светлината на сочената процесуална разпоредба и двете инстанции /втората, доколкото контролира първата/ са преценили, че събраните в хода на досъдебното производство доказателствени материали навеждат на извод за възможност тя да бъде приложена, със съответните последици. Оттук наметне не се дължи конкретно обсъждане на доказателствените източници, защото, признавайки фактите по обвинението, подсъдимият /неслучайно с помощта на професионален защитник, който му се назначава, ако той не е ангажирал такъв- чл.372, т.2 НПК/ е признал и годността и информативността на доказателствата, събрани в хода на досъдебното производство, които подкрепят тези материали. Ако е желал да спори по възможността за възприемане или не на определено съставомерно фактическо положение, отразено в обстоятелствената част на обвинителния акт, то деецът и поддържащият позицията му защитник не е следвало да искат преминаване в обсъжданата диференцирана процедура, а да доказват правотата на претенцията си в един пълноценен съдебен процес. Просто казано, обсъжданата процесуална

уредба не може да се ползва от една страна за привилегироване на подсъдимия с оглед налагане на наказанието при условията на чл.58 А НК, а от друга-при нейното експлоатиране той да може да претендира неустановеност на съставомерни факти.

Тук е мястото да се посочи какво следва да бъде съдебното поведение в случаи като процесния. Ако прецени,че доказателственият материал като цяло подкрепя фактологията по обстоятелствената част на обвинителния акт и е налице процедурно признание по тях по силата на чл.371,т.2 НПК, решаващият първостепенен съд е легитимиран да премине към разглеждане на делото при условията на съкратено съдебно следствие в неговия втори вариант, прилагайки и съответните последици.

Ако намери обаче, че не е така, то той трябва да проведе съдебно следствие пред себе си по силата на общите правила за разглеждане на едно наказателно производство. Едва тогава може да разисква доказателствените материали, защото лично и непосредствено ги е събрал и проверил, поради което е оправомощен да ги анализира, за да изведе дължимите заключения по фактологията, приложението на материалното право, и когато се налага-по дължимото наказание. Така намира изява разпоредбата на чл.18 НПК /изключенията от непосредствеността са конкретно отразени в процесуалния закон и са предвидени нарочни процедури в хода на съдебното разглеждане на делото за тяхното реализиране/.

Неслучайно впрочем текстът на чл.373,ал.4 вр.чл.372,ал.4 вр.чл.371,т.2 НПК изисква мотивите към присъдата при проведено съкратено съдебно следствие в неговия втори вариант само да се „позовават“ на направеното признание от дееца и на подкрепящите ги доказателства, събрани в хода на досъдебното производство, които ги подкрепят, не и да бъдат детайлно анализирани /за разлика от приложимите и за първата, и за втората инстанция подробни обстоятелства по чл.305,ал.2 НПК/.

В контекста на общите изложени съображения, разрешени както с ТРОСНК 1/09 г.,постановено по Н.Д.1/08 г., така и с дългогодишната съдебна практика, процесуалната действителност по настоящото производство установява, че поначало решаващите съдилища правилно са се отнесли към обстоятелствената част на конкретния обвинителен инструмент относно претендираното от държавното обвинение бягство от местопроизшествието от страна на касатора, макар и да са стигнали до различни изводи. Видно е, че на стр.4 горе от обвинителния акт по коментирания въпрос буквално е отразено следното: „Св.Т. продължила да вика на обв.С. „спри бе, спри,убиха ми детето“. Обвиняемият чул, че някой му вика, като погледнал и в лявото си огледало за обратно виждане. Там видял също, че св.Т. се навежда към асфалта на пътното платно, зад управлението от него автомобил. Въпреки това, същият взел решение да не спира и продължил движението си по [улица]

Изложеното несъмнено говори за фактология, подведена под квалифициращото обстоятелство на чл.343,ал.3,пр.4 НК, както е сторил прокурорът от първостепенната прокуратура. Подсъдимият, подпомогнат от защитник, е признал дословно цитираните факти. След като е преценено наличието на

предпоставките на чл.371,т.2 и сл.НПК от РОС, а впоследствие и от ВТАС, ясно е прието, че тези фактически положения са установени от събраните в хода на досъдебното производство доказателствени материали. А тъй като точно това е сторено /този съд го намира за законосъобразно/, решаващите състави не са имали право да разсъждават по доказаността на обсъжданите обстоятелства, още по-малко да обсъждат материалите по начин, все едно са събрани лично и непосредствено от тях в хода на съдебно производство по общия ред. Затова, предвид спецификата на коментирания диференцирана процедура и доколкото поначало не се спори за неправилност по нейното реализиране, ВКС няма да взема предвид нито конкретното обсъждане на доказателства от ДП в атакувания съдебен акт, нито пък оспорването им с поредно доказателствено обсъждане в касационната жалба и нейното допълнение.

Изложеното води до извод, че е несъстоятелно възражението относно това, че с осъждането на дееца за извършено от него престъпление по чл.343,ал.3,пр.4 НК контролираният съд е нарушил материалния закон. Ерго, за оправдаване на касатора от страна на върховната съдебна инстанция по наказателни дела, каквото искане е възведено в жалбата и допълнението към нея, и дума не може да става, тъй като признатите факти са престъпни. Дори обаче и искането за оправдаване да бъде трансформирано до претенция за прилагане от ВКС на закон за по-леко наказуемо престъпление, откъдето да се стигне до фактическо оправдаване по третирания квалифициращ признак, то и същото не може да бъде уважено по причини, изложени по-горе в настоящото изложение.

2/ ВКС се счита задължен да се произнесе по един невъздигнат от страните въпрос, относим към правилното приложение на материалния закон. Това е така, защото от една страна по принцип в жалбата и допълнението към нея се съдържа оплакване за наличие на касационното основание по чл.348,ал.1,т.1 НПК. От друга-съзряното от тази инстанция съществено неблагоприятно по законосъобразността на приетите за нарушени правила на специалното законодателство при приложената бланкетна наказателноправна норма по чл.343 НК, несъмнено касае както вярното реализиране на закона, така и изведимите в тази връзка последици за самия касатор, за които са налични оплаквания в рамките на касационното основание по чл.348,ал.1,т.3 НПК.

Този съд накратко /защото не е предизвикан да отговаря на конкретни доводи/ ще изясни тезата си. И така, подсъдимият е обвинен за допуснати от него нарушения на правилата за движение по пътищата, съдържащи се в чл.20,ал.2 /съгласно словното отражение очевидно е изр.2/, чл.116 и чл.117 ЗДП. Така е осъден и от двете инстанции, като ревизираната от ВКС такава /ВТАС/ надълго и нашироко на стр.16 и 17 горе от мотивите към присъдата е говорила защо са налице всички тези нарушения. В подкрепа на инкриминираната норма на чл.116 ЗДП подсъдимият е упрекнат, че не бил внимателен и предпазлив към пешеходците, особено към децата и престарелите хора. Колкото и върховната съдебна инстанция по наказателни дела да е съгласна с аргументите на ВТАС по този въпрос, трябва да

отбележи, че цитираната разпоредба е пожелателна и не вменява на дееца конкретно поведение, чието неспазване да е в пряка причинна връзка с причинения престъпен резултат. Поради това и съдебните мотиви в тази част се явяват или твърде общи, или относими към друго вменено нарушение-това по чл.117 ЗДП.

Оглеждайки аргументацията по правото, изложена от ВТАС, този съд съзира, че разсъжденията за допускане на нарушенията на чл.117 и чл.20,ал.2, изр.2 ЗДП са сходни, що се отнася до дължимото поведение на жалбоподателя. И няма как да бъде другояче, тъй като двете правила за движение по пътищата се отнасят като специално към общо едно към друго. А както е известно, при отсъждане на обстоятелството, че фактите изпълват състава на специалната регламентация, се прилага именно тя /обилна и еднопосочна е съдебната практика по този въпрос и ВКС няма да препраща към нея и да я разяснява/. И ако за представителя на прокуратурата е обяснимо да възведе в обвинението и двете норми, доколкото той не е наясно отнапред дали съдебното разглеждане на делото ще протече по някоя от диференцираните процедури, а в хода на редовно разглеждане на делото ще се доказват фактите, обосноваващи приложението на специалния или общия текст, то съдът е задължен в рамките на фактическите положения, приети по реда на чл.371,т.2 НПК, да изведе вярното им отнасяне към правото.

Според изложената и приета фактология по престъпната дейтелност в рамките на настоящия обвинителен акт изрично е уточнено, че подсъдимият от около 40 м е възприел местата, където са се намирали пострадалата и нейната баба и че през цялото време на управление на МПС-то към тях е имал обективна възможност да наблюдава цялото поведение на М. В., развиващо се от лявата част по посока на движението му /стр.3 от обвинителния акт/. Следователно, прието е, че той е забелязал отдалеч детето. Момиченцето е било петгодишно и няма съмнение за обективното му възприемане като дете. А дори и при присъствие на едно дете в съответната пътна обстановка, поради особеностите на действията му, представляващи потенциална опасност за безопасното реализиране на движението, касаторът е бил задължен да съобрази поведението си на водач на МПС с посоченото обстоятелство, което не е сторил. Именно тези характеристики на деянието обуславят приложение на нормата на чл.117 ЗДП, нарушението на която е в причинно-следствена връзка с настъпилата смърт на М.. Не присъстват фактологически предпоставки, различни от относимите към детето, разкриващи необходимост от приложение на нормата на чл.20, ал.2, изр.2 ЗДП, която при това да обуславя пряко настъпилия противоправен резултат.

3/ И на последно място в частта по оплакванията в жалбата и допълнението към нея за допуснато нарушение от страна на решаващата инстанция, изразяващо се в неиндивидуализиране на наказанието на плоскостта на разпоредбата на чл.55 НК,което представлява нарушение на материалния закон, този съд ще заяви, че на стр.22 от мотивите към въззивната присъда, 2 абзац, въззивната инстанция е взела подробно отношение. Пред ВКС не се излагат съображения, обосноваващи

несъстоятелност на заетата позиция, а доколкото той се съгласява с нея, не намира за нужно да я повтаря и задълбочава.

ПО ОПЛАКВАНИЯТА ПО чл.348,ал.1,т.3 НПК.

Що се касае до възражението за неприлагане по отношение на касатора на разпоредбата на чл.66 НК и релевирането на същата към приложение на материалния закон, трябва да се отбележи, че чл.348,ал.5,т.2 НПК е категоричен в отнасянето на този довод към явна несправедливост на наложеното наказание-касационно основание по чл.348,ал.1,т.3 НПК. Не може освен това да не се обърне внимание, че втората инстанция е определила наказание лишаване от свобода за срок от четири години /максимално определеното такова с оглед размисли относно чл.66 НК е три години/, което явно не дава възможност за разсъждения по института на условното осъждане, както и тя е приела.

Ето защо не се налага да се отговаря на довода, изтъкнат в жалбата и допълнението към нея, за допуснато нарушение от ВтАС чрез неприлагане на института на условното осъждане. Това е отнесено и към присъдата на първата инстанция. Актът на РОС не е предмет на разглеждане пред ВКС, така че несподелянето на аргументите му за неприлагане на чл.66 НК при определено наказание от три години лишаване от свобода /но при по-лека материалноправна квалификация/ не подлежи на осмисляне.

Преценявайки цялостния смисъл на съображенията, изложени в жалбата и допълнението към нея, и отнасяйки ги към предявените искания по прилагане правомощията на върховната съдебна инстанция по наказателни дела, този съд приема, че се претендира явна несправедливост на наложеното наказание чрез определянето му в завишен размер-лишаване от свобода за срок от четири години и лишаване от право за срок от пет години. По същество се иска намаляване на наказанието лишаване от свобода до три години /три години е възможно да бъде определено и при условията на чл.54 НК/, с прилагане на института на условното осъждане. При тази формулировка ВКС вече може да изложи надлежни разсъждения.

В подкрепа на последното казано трябва да се подчертае изявлението в сезирания настоящата инстанция процесуален документ, че втората инстанция е определила наказание лишаване от свобода за срок от четири години, именно за да не дължи обсъждане на предпоставките на чл.66 НК. Според този съд казаното не отговаря на мотивите /стр.21/ по отношение на индивидуализацията на наказанието. Изписани са съображения, с които той поначало се съгласява /различия по преценката ще бъдат отразени по-долу в настоящото решение/. В крайна сметка е определено наказание лишаване от свобода от шест години, което при прилагане правилата на разпоредбата на чл.58 А,ал.1 НК е редуцирано до четири години.

При изписването на мотивировката си по този въпрос обаче ВтАС е допуснал противоречие. От една страна на стр.21 от мотивите най-долу е отразено вярното обстоятелство, че в санкционната част на приложимия в случая състав на

престъплението по чл.343,ал.3,пр.4,б. Б НК е визирано наказание лишаване от свобода за срок от три до петнадесет години. От друга страна, на следващата страница в първия абзац по средата е написано, че наказанието от шест години лишаване от свобода е определено при баланс на смекчаващи и отегчаващи обстоятелства. Тогава обаче дължимото за определяне наказание би било девет години лишаване от свобода, не шест. Изложеното неблагоприятно обстоятелство не е от характер да не може да бъде разбрана съдебната воля, още повече предвид прочита на конкретните изложени отегчаващи и смекчаващи обстоятелства и тяхното съотнасяне.

ВКС не се солидаризира с претенцията на подсъдимия, изразена чрез неговия защитник, че наказанието е отмерено в цитирания размер, за да се задоволят обществените нагласи за по-високи наказания за престъпленията по транспорта, и по-важно, че съдът е изложил именно такова съображение. Настоящият съдебен състав споделя постановката, сочена от защитата, залегнала в решение №84/08.05.19 г., постановено от 2 н.о.по Н.Д.276/19 г., че „намалването на броя на пътните инциденти с тежки последици не може да се постигне с налагане на високи наказания, а чрез повишаване на културата на водачите на МПС, чрез формиране на съзнание за ценността на човешкото здраве и живот, с неотменността на наказателната отговорност при извършено престъпление и налагането на наказателната санкция при спазване на законовите изисквания.“ Прочитът на атакувания съдебен акт в коментирания част не обуславя извод за съдебно поведение в противоречие на изписаното, особено предвид това, че наказанието е отмерено при превес на смекчаващи обстоятелства.

Въпреки последното казано ВКС намира, че по принцип искането за намаляване на наложеното наказание е основателно. И това е така, защото действително ВтАС е отбелязал утежняващи и облекчаващи отговорността обстоятелства, но не е разчел правилно фактор, приет по фактите, относим към ангажираната наказателна отговорност на касатора в позитивен за него план. Според контролираната инстанция е загинало малолетно дете, в началото на жизнения си път, което е непрежалима загуба за родителите му. Няма съмнение, че казаното е вярно. А тъй като възведеното правилно нарушение на пътното законодателство е свързано с действията на С. като водач на МПС, което е трябвало да бъде съобразено с поведението на забелязаното от него дете, отделно стоящо от съпровождащия го възрастен човек, не стои въпросът за неоснователност на преценката на възрастта на пострадалия при процесното непредпазливо от наказателноправна гледна точка деяние.

Също така обаче няма съмнение, в съобразие с изложената в обстоятелствената част на обвинителния акт и приета фактология, че момиченцето е предприело внезапно навлизане на пътното платно и по този начин е допринесло за настъпилия противоположен резултат. Това е обективен факт, който е независим от възрастта на потърпевшия и способността му да действа разумно /най-малко да знае и да се съобразява с нормата на чл.113,ал.1,т.1 ЗДП/, съответно да не носи наказателна или административнонаказателна отговорност. В такава насока са

подробните съображения в същия смисъл, отразени в решение №97/31.10.19 г., постановено от 1 н.о.на ВКС по Н.Д.280/19 г. А предвид действително извършеното нарушение на специалното законодателство от страна на касатора, без правно значение е въпросът дали придружаващата баба е следвало да остави малкото момиченце да се движи само, водейки при това и куче, което е възможно да го принуди да промени посоката си на движение и да се превърне в пътна опасност. Детето е обект на преценка с оглед неговото самостоятелно движение- както предвид поведението на водача, така и предвид неговото собствено такова.

Изложеното дотук, макар и непровокирано като отделно възражение в касационната жалба, установява преценката на обсъжданото обстоятелство като доминиращо смекчаващо такова при индивидуализиране на отговорността на подсъдимия. То не е очертано от решаващата втора инстанция и обществената опасност на извършеното от дееца не е разрешена правилно на плоскостта на съотношението на облекчаващи и утежняващи елементи. Това от своя страна води до извод за допуснато нарушение на нормата на чл.348,ал.5,т.1 вр.ал.1, т.3 НПК и в тази връзка за необходимост от коригиране на наложеното наказание.

По мнение на настоящата инстанция, която взема предвид всички останали вярно приети от контролирания съд смекчаващи обстоятелства-възрастен човек, работещ, грижещ се за семейството си всеотдайно, оказал съществено съдействие за разкриване на обективната истина, неосъждан /в противовес на казаното в касационната жалба те са отчетени в достатъчна степен/ и ги преценява на фона на приетите отегчаващи такива, за да се реализират адекватно целите, заложи в разпоредбата на чл.36 НК, дължимото за налагане наказание е четири години и шест месеца. Същото, редуцирано по силата на разпоредбата на чл.58 А,ал.1 НК, финално следва да бъде отмерено на три години.

Едновременно с това, въпреки наличието на първата предпоставка за обмисляне на разпоредбата на чл.66 НК, ВКС не намира, че за поправянето на подсъдимия не е наложително той да бъде изолиран от обществото, което обитава. Напротив, предвид наличните по делото не особено позитивни характеристики за него като дългогодишен водач на пътя и в частност пренебрегване на задължението за преминаване на управлявания камион на технически преглед, невявяване на тест за психическа годност въпреки нуждата от това поне заради възрастта, се отчита несъблюдаване на сериозни фактори, относими към пътната безопасност, формулиращи пренебрежителното отношение на С. към стриктното спазване на правилата. Затова той трябва да изтърпи ефективно наложеното му наказание лишаване от свобода. В тази част присъдата на ВТАС следва да бъде оставена в сила.

Същото се отнася и досежно определеното наказание лишаване от правоуправление на МПС за срок от пет години. Предвид горните съображения няма основания за намаляването му. Не са изтъкнати и никакви конкретни аргументи в жалбата, които да дават повод този съд да разсъждава по направеното искане.

Водим от изложените съображения и на основание чл.354,ал.2,т.1 вр.ал.1,т.4 вр.чл.348,ал.5,т.1 вр.ал.1,т.3 НПК, Върховният касационен съд, Второ наказателно отделение

Р Е Ш И:

ИЗМЕНЯВА присъда № 130/03.08.20 г., постановена от АС-Велико Търново, НО, по В.Н.Д. 210/20 г., като намалява наложеното на подсъдимия П. М. С. наказание лишаване от свобода от четири на три години.

ОСТАВЯ В СИЛА присъдата в останалата част.

РЕШЕНИЕТО е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ:1/

2/